

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теорії та практики перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
МАЙЯ НІКОЛАЄВА
09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Термінологія в аспекті перекладу

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Освітньо-професійна програма: "Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська"

Освітньо-професійна програма: "Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька"

Освітньо-професійна програма: "Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька"

Освітньо-професійна програма: "Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська"

ОНУ
2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Термінологія в аспекті перекладу» Одеса: ОНУ, 2023. 12 с.

Розробник: Раєвська Ірина Валеріївна, к.філол.н, доцент, завідувачка кафедрою теорії та практики перекладу, Яровенко Людмила Степанівна, к.філол.н, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу.

Протокол №1 від «25» 08 2023 р.

Завідувач кафедри

(Ірина РАЄВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» (Наталя БІГУНОВА)

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» (Інесса АЗАРОВА)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська» (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька» (Мальвіна МАРІНАШВІЛІ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол №1 від «29» 08 2023 р.

Голова НМК

(Олена ГРИГОРОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № __ від. “__” 202__ р.

Завідувач кафедри

(Ірина РАЄВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № __ від. “__” 202__ р.

Завідувач кафедри

(Ірина РАЄВСЬКА)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3/3 Годин – 90/90 Змістових модулів – 1/1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
	Спеціальність: 035 Філологія		
	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська	Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «**Термінологія в аспекті перекладу**» є вибіркоким навчальним предметом у системі професійної підготовки філологів і входить до циклу практичної та професійної підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" за спеціальністю 035 "Філологія" та спеціалізацією 035.041 "Германські мови та літератури" (переклад включно), перша - англійська.

Основна **мета** дисципліни – ознайомлення здобувачів з поняттями “термінологія”, “термін”, “терміносистема”, основними класифікаціями термінів та способами та специфікою їх перекладу з англійської мови українською та навпаки, розвиток вмінь і навичок такого перекладу, формування фонових знань, необхідних для роботи у галузі перекладу. **Завдання** дисципліни: забезпечити засвоєння знань з перекладу термінів у різних жанрово-стилістичних текстах.

Інтегральної. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та методики навчання іноземних мов у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПРО3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРО6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРО10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: сутність понять «термінологія», «термін», «терміносистема»; основні класифікації термінів; способи перекладу термінів різних видів, принципи використання основних баз даних термінів (UN, EU Terminology Database).

вміти: практично використовувати знання про терміни та способи їх перекладу; чітко визначати і перекладати термінологію, характерну для текстів суспільно-політичних, міжурядових, текстів морської галузі; застосовувати перекладацькі стратегії і трансформації, спрямовані на

подолання труднощів перекладу термінів; ефективно працювати з електронними довідковими ресурсами для розв’язання цих завдань.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Термінологія в аспекті перекладу: проблеми та шляхи їхнього вирішення

Тема 1. Поняття “термінологія”, “термін”, “терміносистема”. Термінологія в різних галузях науки та техніки та труднощі її перекладу.

Тема 2. Проблема класифікації термінів в сучасному перекладознавстві. Міжгалузева та внутрішньогалузева омонімія термінів і переклад.

Тема 3. Способи перекладу термінів. Способи перекладу термінів в залежності від їхньої структури та походження.

Тема 4. Префіксальні та суфіксальні терміни. Особливості перекладу префіксальних термінів та суфіксальних термінів.

Тема 5. Прості та складні терміни в терміносистемах різних галузей. Переклад простих термінів. Особливості перекладу складних термінів.

Тема 6. Термінологія суспільно-політичних текстів. Особливості та труднощі перекладу термінів суспільно-політичних текстів в залежності від жанру.

Тема 7. Термінологія установчих документів міжнародних організацій, ЄС, галузі міжнародних відносин та економіки. Переклад відповідних термінів та робота з глосаріями.

Тема 8. Переклад термінології морської галузі. Особливості та труднощі перекладу термінів зі сфери морських перевезень та дипломування та працевлаштування моряків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Ус ьо го	у тому числі				Усьо го	у тому числі			
		Л	П	лаб	сам. роб		Л	П	Лаб	сам.роб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1: Термінологія в аспекті перекладу: проблеми та шляхи їхнього вирішення										
Тема 1. Поняття “термінологія”, “термін”, “терміносистема”. Термінологія в різних галузях науки та техніки та труднощі її перекладу.	2		2			2		2		

Тема 2. Проблема класифікації термінів в сучасному перекладознавстві. Міжгалузева та внутрішньогалузева омонімія термінів і переклад.	2		2			2		2		
Тема 3. Способи перекладу термінів. Способи перекладу термінів в залежності від їхньої структури та походження.	2		2			2		2		
Тема 4. Префіксальні та суфіксальні терміни. Особливості перекладу префіксальних термінів та суфіксальних термінів.	2		2			2		1		
Тема 5. Прості та складні терміни в терміносистемах різних галузей. Переклад простих термінів. Особливості перекладу складних термінів.	2		2			2		1		
Тема 6. Термінологія суспільно-політичних текстів. Особливості та труднощі перекладу термінів суспільно-політичних текстів в залежності від жанру.	26		6		20	25		1		25
Тема 7. Термінологія установчих документів міжнародних організацій, ЄС, галузі міжнародних відносин та економіки. Переклад відповідних термінів та робота з глосаріями.	26		6		20	25		1		25
Тема 8. Переклад термінології морської галузі. Особливості та труднощі перекладу термінів зі сфери морських перевезень та дипломовання та працевлаштування моряків.	26		6		20	28				30
Підсумкове заняття	2		2							

Разом за змістовим модулем 1	90		30		60	90		10		80
Усього годин	90		30		60	90		10		80

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин очне/заочне
1	Тема 1. Поняття “термінологія”, “термін”, “терміносистема”. Термінологія в різних галузях науки та техніки та труднощі її перекладу. Дискусія, обговорення проблемних моментів.	2 / 2
2	Тема 2. Проблема класифікації термінів в сучасному перекладознавстві. Міжгалузева та внутрішньогалузева омонімія термінів і переклад. Дискусія, обговорення прикладів та проблемних моментів.	2/2
3	Тема 3. Способи перекладу термінів. Способи перекладу термінів в залежності від їхньої структури та походження. Розгляд прикладів різних способів перекладу термінів, підбір портфоліо прикладів.	2 / 2
4	Тема 4. Префіксальні та суфіксальні терміни. Особливості перекладу префіксальних термінів та суфіксальних термінів.	2/1
5	Тема 5. Прості та складні терміни в терміносистемах різних галузей. Переклад простих термінів. Особливості перекладу складних термінів.	2/1
6	Тема 6. Переклад термінології суспільно-політичних текстів. Особливості та труднощі. Виконання самостійного перекладу тексту “Report by President Charles Michel to the EU Parliament plenary session”. Складання перекладацького глосарія.	6/1
7	Тема 7. Переклад термінології установчих документів міжнародних організацій, ЄС, галузі міжнародних відносин та економіки. Особливості та труднощі. Знайомство та принципи роботи з “A glossary of terms for UN delegators”, “The UN Terminology Database”. Виконання самостійного перекладу тексту “The Structure of the UN”. Складання перекладацького глосарія.	6/1
8	Тема 8 Переклад термінології морської галузі. Особливості та труднощі. Виконання самостійного перекладу текстів “Ship’s loading and ship’s unloading”, “Buying provisions”, “Claims”. Складання перекладацького глосарія.	6/-
	Підсумкове заняття	2/-
	РАЗОМ	30/10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин очне/заочне
1	Тема 6 Виконання самостійного перекладу “UNESCO statement following the adoption of the UN General Assembly Resolution: Ukraine”. Складання перекладацького глосарія.	20/25
2	Тема 7 Виконання самостійного перекладу “ Overview of the European Union” з використанням EU Terminology Database. Складання перекладацького глосарія.	20/25
3	Тема 8 Виконання самостійного перекладу текстів “Ship’s dry-docking”, “Accidents at sea”. Складання перекладацького глосарія.	20/30
	РАЗОМ	60/80

9. Методи навчання

Під час навчання будуть застосовуватися наступні методи: *словесні*: пояснення, бесіда, обговорення проблемних ситуацій; *наочні*: ілюстрація (мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень; *практичні*: тренувальні вправи; творчі вправи; виконання індивідуальних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного контролю: усне опитування, участь у дискусії контрольні письмові роботи, оцінювання виконання самостійних завдань, оцінювання доповідей.

Методи періодичного контролю: бланковий тест, письмовий переклад запропонованого тексту.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Здобувач освіти
Зараховано (90 – 100)	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, зокрема завдань з перекладу, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання перекладацького аналізу та перекладу й оцінити результати власної практичної перекладацької діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при передперекладацькому та перекладацькому аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі, зокрема виконанні перекладів
Зараховано (75 – 89)	правильно переклав більшість речень у запропонованих текстах за зразком; має стійкі навички виконання завдання, зокрема виконанні перекладів

Зараховано (60 – 74)	може використовувати знання в стандартних перекладацьких ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, зокрема з перекладу. Правильно переклав половину речень у запропонованих текстах. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак при перекладацькому аналізі; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незараховано (35 – 59)	Не передає не тільки деталі, а й загальний сенс запропонованих текстів, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно перекладає лише окремі речення в запропонованих текстах за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незараховано (1– 34)	виконує лише елементи завдання з аналізу та перекладу, потребує постійної допомоги викладача.

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Окресліть поняття «Термінологія» та «термін» в загальному мовознавстві та в перекладі.
2. Назвіть основні класифікації термінів за структурою.
3. Назвіть основні класифікації термінів за походженням.
4. Охарактеризуйте поняття міжгалузевої та внутрішньогалузевої омонімії термінів.
5. Окресліть основні підходи до вирішення проблеми міжгалузевої та внутрішньогалузевої омонімії термінів при перекладі.
6. Назвіть основні способи перекладу термінів, наведіть основні класифікації способів перекладу термінів.
7. Окресліть, як структура терміну впливає на вибір способів його перекладу. Наведіть приклади.
8. Поясніть, як розрізнити переклад терміну за допомогою еквіваленту та транскрипції.
9. Поясніть переваги перекладу складних термінів за допомогою калькування.
10. Окресліть основні відмінності у стратегії перекладу термінів в лексикографічних джерелах та текстах різних жанрів.
11. Окресліть основні проблеми перекладу новітніх термінів (термінів-неологізмів) та шляхи їхнього вирішення.
12. Окресліть тенденції до зміни стратегій перекладу термінів при перекладі та подальшому використанні новітніх термінів.
13. Назвіть основні джерела пошуку «help texts» при перекладі текстів, насичених правничою термінологією.
14. Окресліть проблему функціонування та перекладу термінів в текстах художнього мовлення.
15. Назвіть кроки перекладача при перекладі термінів, що не мають словникового відповідника («власний переклад»).
16. Наведіть основні характеристики та особливості префіксальних термінів.

17. Охарактеризуйте особливості перекладу префіксальних термінів.
18. Наведіть основні характеристики та особливості суфіксальних термінів.
19. Охарактеризуйте особливості перекладу суфіксальних термінів.
20. Прості терміни як основа терміносистеми. Проблема міжгалузевої омонімії простих термінів.
21. Складні терміни та особливості їхнього перекладу.
22. Особливості термінології установчих документів міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, Міжнародний Червоний Хрест) в аспекті перекладу.
23. Термінологія інституцій ЄС в контексті євроінтеграційних процесів в Україні.
24. Особливості складання та використання одномовних та двомовних глосаріїв.
25. Цифровий інструментарій перекладача при роботі з двомовними термінологічними глосаріями.
26. Терміносистема морської галузі в аспекті перекладу.
27. Особливості перекладу термінів конвенцій галузі торгівельного судноплавства.
28. Основні складнощі перекладу коносаментів та інших документів, що супроводжують вантаж.
29. Особливості перекладу термінів галузі дипломування та працевлаштування моряків.
30. Проблема англomовних запозичень в терміносистемі галузі ІТ.
31. Поясніть поняття «професіоналізми» та його співвідношення з поняттям «термін».
32. Окресліть основні проблеми перекладу професіоналізмів.
33. Основні складнощі при підготовці до усного перекладу термінологічно насичених текстів.
34. Чек-ліст усного перекладача при підготовці до перекладу термінологічно насичених текстів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна сума балів, яку здобувач може отримати наприкінці курсу, складає 100 балів. Ця оцінка складається з балів, отриманих з кожну тему, самостійну та контрольну роботу.

Поточний контроль								Періодичний контроль		Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Самостійна робота	Контрольна робота	
2	2	2	2	2	6	6	8			
								30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- 1.Робоча програма навчальної дисципліни «Термінологія в аспекті перекладу». Одеса: ОНУ, 2023. 12 с.
2. Силабус робочої програми «Термінологія в аспекті перекладу». Одеса: ОНУ, 2023. 4 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Жулавська О. О., Назаренко О.В. Переклад: теоретичні та практичні аспекти : навч. посіб. Суми: Сум. держ. ун-т, 2017. 132 с.
2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). 5-е вид., випр. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2017. 448 с.
3. Ребрій О.В. Міжнародні організації. Посібник для студентів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та фах «Переклад»). Вінниця: Нова книга, 2015. 332 с.
4. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Пенькова І.О., Ярошук І.П. Переклад англomовної економічної літератури. Економіка США. Загальні принципи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге, допов. Вінниця: Нова книга, 2010. 270 с.

Додаткова

10. Англо-український юридичний словник [Текст] : близько 75000 термінів / упоряд. С.М. Андріанов [та ін.]; ред. Л. І. Шевченко. К.: Арій; М.: Руссо, 2017. 552 с.
- 11.Ляшкевич, А.І. & Бабишена, М.І. Тлумачний словник морської термінології. Херсон: ХДМА., 2018.
12. Українсько-англійський словник правничої термінології [Текст] / уклад. Л. В. Мисик ; відп.ред. В. Т. Нор. К. : Юрінком Інтер, 2010. 528 с.

13. Varynska, A. & Kornodudova, N. Maritime terminology in the format of international communication. Iserman, R., Dei, M., Rudenko, O., Tsekhmister, Ya. & Lunov, V. (Eds.). Association agreement: driving integrational changes. Chicago: Accent Graphics Communications, 2019. pp. 547–566.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Translation Journal. URL <https://translationjournal.net>.
2. ДСТУ 4309:2004 Інформація та документація. Оформлення перекладів (ISO 2384:1977, MOD). URL http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=68480
3. Нормативно-правові акти ЄС. URL https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law_en
4. Нормативно-правові акти ООН. URL <https://www.un.org/en/our-work/documents>